

Vondsten van zeldzame en bedreigde mossen 2¹

Abstract: Records of rare and threatened bryophytes 2

Annual survey of verified records of rare or threatened bryophytes found in the Netherlands.

Dit is de tweede aflevering van een jaarlijks overzicht van gecontroleerde vondsten van zeer zeldzame en sterk afgenomen mossoorten. Voor opneming komen alle vindplaatsen in aanmerking die nog niet eerder zijn gereviseerd. Gedocumenteerd herbariummateriaal kan voor controle worden opgestuurd naar de betreffende reviseur. Zie hiervoor Buxbaumiella 65 of www.blwg.nl.

Anomodon attenuatus (Klein touwtjesmos)

Brummense waarden, stamvoeten van Schietwilg in opgaande griend, km-hok 207-453, 19-04-1997 (R.J. Bijlsma)

Antitrichia curtipendula (Weerhaakmos)

Harmelen, Raadhuislaan, stam Es, km-hok 126 455, 12-07-2004 (K. Reinink; dupl. herb. M. Smulders); Kortenhoefse Plassen, op Grauwe wilg, km-hok 135-473, 18-03-2005 (A. Bouman)

Bryum alpinum (Prachtknikmos)

Asten, Starkriet (in 2000 aangelegd inundatiegebied; afgegraven bouwland langs de Aa); twee pollen van ca. 5 cm doorsnede; op zandige leem met *Salix*, *Juncus effusus* en *Phragmites* dominant aanwezig; in moslaag *Marchantia* en *Philonotis fontana* dominant; km-hok 180-374, 21-04-2004, (R. van den Bosch & J. Kersten). Prachtknikmos stond in Nederland te boek als uitgestorven voor 1900. De recente vindplaats past in het 19de-eeuwse deelareaal in oostelijk Noord-Brabant. Voorjaar 2005 kon de exacte vindplaats niet worden teruggevonden vanwege de toegenomen vegetatieontwikkeling.

Bryum knowltonii (Roodmondknikmos)

Wehl, op de vochtige, lemige oever van een recent gegraven kikkerpoel in het bos, km-hok 210-440, 05-07-2003 (H. Kreeftenberg; dupl. herb. R.J. Bijlsma). In 2005 niet meer aangetroffen. Het uiterst zeldzame Roodmondknikmos was in Nederland nooit oostelijker gevonden dan Renkum.

¹ 1: Buxbaumiella 67: 60-62 (2004).

Calliergon giganteum (Reuzenpuntmos)

Hank, in afgraving in tuin, km-hok 120-416, 8-11-2004 (A. van der Pluijm)

Campylopus fragilis (Bossig kronkelsteeltje)

Schiermonnikoog, N van Kapenglop, op noordhelling in de duinen, km-hok 02.36.43, 21-09-1996 (K. van der Veen); Bergen, noordhelling in duingebied te ZW van Bergen, km-hok 19.21.25, 14-09-1991 (H. van Melick); Bergen, noordhelling in de "Verbrande Pan" in de duinen, km-hok 19.22.21, 14-09-1991 (H. van Melick); Bergen, stabiel duinzand langs Woudweg vlakbij parkeerterrein, km-hok 19.22.31, 14-09-1991 (H. van Melick); Egmond- Binnen, op N helling in stabiele duinen, km-hok 19.31.24, 15-09-1991 (H. van Melick); Egmond-Binnen, noordhelling van stabiele duinen in het Centrale Vlak, km-hok 19.31.34, 15-09-1991 (H. van Melick)

Cephalozia lunulifolia (Echt maanmos)

Rheden-Dieren, Essop, op hout van dode liggende *Pinus*-stam, km-hok 199-451, 08-02-2003 (R.J. Bijlsma); Rheden, Rozendaalse Zand bij Signaal Imbos, op verterend hout van dode liggende *Pinus*-stam in spontaan gevestigd dennenbos, km-hok 197-449, 26-03-2004 (R.J. Bijlsma); Rheden, Imbos, voet van staande dode *Betula*, op verterend hout, km-hok 197-452, 27-06-2004 (R.J. Bijlsma). Dit zeer zeldzame maanmos was tot dusverre in Nederland alleen op humeuze minerale bodem gevonden.

Dichodontium pellucidum (Beeksterretje)

Enschede, Lonnekerberg, op bakstenen muurtje langs beek, uurhok 26.58, 2003 (P. Kokke); Oirschot, Spoorдонк, op vochtige, beschaduwde bakstenen muur van watermolen, km-hok 51.22.32, 1985 (H. van Melick)

Dicranodontium denudatum (Priembladmos)

Beekbergen, Bruggelen/Spelderholt, rottende voet van omgevallen dood eikenstammetje, km-hok 33.33.33, 08-06-2002 (R.J. Bijlsma); Rheden, boven Carolinahoeve, op oud zaagvlak van Grove den, km-hok 33.55.51, 23-02-2003 (R.J. Bijlsma); Vijlenerbos onder Epenerbaan, op voet van Berk, km-hok 62.44.21, 04-04-2003 (R.J. Bijlsma); Vijlenerbos, op rottende voet van omgewaaide Berk, km-hok 62.44.22, 08-06-2002 (R.J. Bijlsma). In het gebied Vaals-Vijlen komt Priembladmos plaatselijk talrijk voor op stamvoeten van Berk en Eik, dood hout en ook wel op brokken vuursteen op de bosbodem. Evenals deze vindplaatsen liggen de vondsten op de ZO-Veluwe in gebieden met een gemiddeld jaarlijks neerslagoverschot van meer dan 320 mm.

Dicranum bergeri (Veengaffeltandmos)

Bargerveen, Meerstalblok, in *Ericetum* op voormalig hoogveen, km-hok 23.12.12, 13-09-1997 (K. van der Veen)

Dicranum spurium (Gekroesd gaffeltandmos)

Terhorsterzand bij Wijster, in open *Genisto-Callunetum*, km-hok 17.32.25, 05-06-1981 (R.J. Bijlsma); Ugchelen, heitje ten W van Bakenberg, op flauwe N-helling, km-hok 33.33.12, 03-10-2001 (R.J. Bijlsma); Renkumse beekdal, in open, jong dennenbos, km-hok 39.18.44, 06-08-1980 (R.J. Bijlsma)

Ditrichum pallidum (Geel smaltandmos)

Vijlenerbos onder Epenerbaan, op bovenste overhangende deel van wortelkluit van omgewaaide *Sorbus*, km-hok 62.44.21, 04-04-2003 (R.J. Bijlsma). Geel smaltandmos stond te boek als uitgestorven voor 1900 met een vondst o.a. uit de omgeving van Vaals. In 2005 werd deze soort op vijf wortelkluiten in het Vijlener- en Kerperbos aangetroffen, met o.a. *Pohlia lutescens* en *Pleuridium acuminatum*. De in 2003 ontdekte populatie was toen alweer verdwenen: overgroeid door *Atrichum* en *Dicranella*. De gele, tot 4 cm lange kapselstelen fungeren in het voorjaar als uniek zoekbeeld.

Entosthodon fascicularis (Kleilentemos)

Maastricht, bij de Voormalige Franse Batterij, in ruderaal terreintje boven de groeve ten noorden van ENCI-bos, km-hok 61.28.51, 01-05-1987 (H. van Melick)

Ephemerum serrarum var. *serratum* (Ongenerfd eendagsmos)

Nieuwe Tiend, de Brand, op klei hopen, km-hok 137-403, 15-07-2004 (K. Nilsen); De Eese, bospad, lemig-zand, km-hok 16.35.23, 19-09-1999 (K. van der Veen); Gasselts Laag, in geplagd terrein op vochtig lemig zand, km-hok 43.57.55, 01-07-2004 (K. van der Veen)

Eurhynchium angustirete (Grof snavelmos)

Stippelberg (Noord-Brabant), in open bos met douglasspar, op drie plaatsen, km-hok 181-395 op 25-9-2004 en 25-10-2004 en km-hok 181-394 op 25-10-2004 (R. van den Bosch & J. Kersten); Deurnesche Peel, in een droogstaand afvoerkanaal voor turf met Berk en Ratel-populier, km-hok 189-379, 27-10-2004 (R. van den Bosch & J. Kersten)

Hedwigia ciliata (Recht granietmos)

Ommel, betonnen dakpannen woonhuis, km-hok 181-381, 28-08-2004 (R. van den Bosch); Arnhem, Schelmseweg, asfaltgoot, km-hok 193-447, 30-12-1997 (K. Reinink) (=correctie op Buxbaumiella 67: 61)

Hylocomium brevirostre (Grof etagemos)

Stichts Ankeveense Plassen, op de stambasis van liggende Grauwe wilg in wilgenstruweel in elzenbroekbos, km-hok 133-475, 6-4-2001 (A. Bouman)

Hypnum imponens (Goudklauwtjesmos)

Stippelberg (Noord-Brabant), op dood naaldhout in greppel, km-hok 181-395, 29-8-2004 (R. van den Bosch). Alweer een vondst van dood hout. Waarschijnlijk komt deze soort nu al meer op dood hout voor dan in vochtige heide.

Hypnum pallescens (Klein klauwtjesmos)

Rheden, Rozendaalse zand bij Signaal Imbos, op laag vertakte, kromme Beuk, km-hok 196-449, 19-02-2005 (R.J. Bijlsma); Vijlen, Kerperbos, op voet van dode staande Berk, km-hok 195-308, 28-04-2005 (R.J. Bijlsma). Het betreft nieuwe regio's voor deze soort. Wellicht kent Klein klauwtjesmos een bredere verspreiding dan tot nog toe werd aangenomen.

Marsupella emarginata (Gewoon vetkelkje)

Rheden, begraafplaats Heiderust, op open lemige bodem en baksteen langs paadje, km-hok 197-446, voorjaar 2004 (K. Reinink)

Marsupella funckii (Tenger vetkelkje)

Rheden, begraafplaats Heiderust, op open lemige bodem langs paadje, km-hok 197-446, 02-10-2004 (R.J. Bijlsma & K. Reinink). Dit draaddunne levermosje was na 1980 niet meer in Nederland gevonden. Het werd ontdekt bij het maken van een vegetatieopname op de hier eerder in 2004 ontdekte vindplaats van Gewoon vetkelkje. Dankzij regelmatig bladblazen blijven de beschaduwde, lemige padranden op de begraafplaats vrij van bladstrooisel.

Micromitrium tenerum (Speldenknopmos)

Vlieland, drooggevallen oever van Ijsbaan, km-hok 04.27.54, 18-10-2003 (R.J. Bijlsma) (zie ook Buxbaumiella 67: 2-9); Leuvenumsche Bos, Hierdense beek, op lemige grond in elzenbos vlakbij beek, km-hok 26.58.14, 08-09-1990 (J. Nieuwkoop) (zie ook Lindbergia 15: 203-204); Leuvenumsche Bos, langs Hierdense beek, op natte, lemige plek in bos, km-hok 26.58.14, 09-09-1999 (H. Greven); Boswachterij Dorst, ZO van Oosterhout, in drooggevallen leemput ten ZO van de Ketenbaan, km-hok 44.54.45, 28-09-1991 (H. van Melick); Balsvoort, op humus in drooggevallen poel, km-hok 51.12.42, 24-11-1995 (Ch. Buter)

Myrinia pulvinata (Schubmos)

Amsterdam, Rembrandtpark, enige cm² op ca. 1.5 m hoogte op lep; ook (een paar kleine takjes) op een andere lep vlakbij, km-hok

- 25.34.44, 03-07-2005 (T. Rozemeijer). De eerste vondst buiten het riviereengebied.
- Neckera pumila* (Klein kringmos)
Someren-Eind, Witte Bergen, stam van omgevallen wilg, ca. 1 m hoog, km-hok 180-374, 05-12-2004 (R. van den Bosch)
- Plagiomnium elatum* (Geel boogsterrenmos)
Lochem, landgoed Beekvliet, elzenbroekbos, km-hok 229-459, 24-05-2000 (R.J. Bijlsma)
- Sphagnum angustifolium* (Smalbladig veenmos)
Naardermeer, tussen *S. fimbriatum* in Zompzegge-berkenbroek, km-hok 25.58.11, 10-11-2002 (A. Bouman); Naardermeer, tussen *S. fimbriatum* in Zompzegge-berkenbroek, km-hok 25.58.23, 01-11-2002 (A. Bouman)
- Sphagnum contortum* (Trilveenveenmos)
Sprang-Capelle, Labbegat, opname 04-097, km-hok 44.36.25, 03-06-2004 (E. Weeda)
- Sphagnum fuscum* (Bruin veenmos)
Fochteloërveen, sectie AC, venrand, in kussens van *S. fimbriatum*, km-hok 12.41.42, 24-09-2002 (K. van der Veen)
- Sphagnum girgensohnii* (Gerafeld veenmos)
Naardermeer, in Zompzegge-berkenbroek, km-hok 25.58.32, 01-11-2002 (A. Bouman); Naardermeer, in Zompzegge-berkenbroek, km-hok 25.58.33, 01-11-2002 (A. Bouman)
- Sphagnum majus* (Dof veenmos)
Diever, Berkenheuvel, Dusenii-ven, in drijvend veen, km-hok 16.28.32, 30-12-2002 (K. van der Veen); Lheederzand, Modderveen, Poort Twee, in verland ven, km-hok 17.32.21, 16-02-2003 (K. van der Veen); Lheederzand, Groote Veen, in verland ven, km-hok 17.32.31, 16-02-2003 (K. van der Veen)
- Sphagnum riparium* (Uitgebeten veenmos)
Wapserveen, Westerzand, uitgegraven venrand met Pitrus, km-hok 16.37.43, 26-01-2003 (K. van der Veen); Naardermeer, in Zompzegge-berkenbroek, km-hok 25.58.11, 01-11-2002 (A. Bouman); Vasse, De Reuterij, in slenk in verlandingsvegetatie op lemige, zure zandgrond, km-hok 28.17.45, 09-10-2003 (C. Abbink-Meijerink)
- Sphagnum subsecundum* (Moerasveenmos)
Mierlo, in wilgenbroekbos, km-hok 51.47.33, 01-11-2004 (R. van den Bosch)
- Sphagnum teres* (Sparrig veenmos)
Eindhoven-Nueneen, Urkhovense Zeggen, hooiland in overgang naar rietland, km-hok 51.46.21, 07-07-2003 (R.J. Bijlsma)

Thuidium philibertii (Zweepthujamos)

Merkske, De Schootse Hoek, in gemengd bosperceel (vnl. loofhout), open, vochtig (op rabatten) in gemengd bestand met *T. tamariscinum*, km-hok 114-380, 25-04-2005 (C. Hesse)

Trematodon ambiguus (Langhalsmos)

Ryptsjerkerpolder, op keileem, km-hok 06.42.35, 28-05-1997 (H. Jager); Naarden, Laegieskamp, Koeiemeent, op enigszins venig zand in afgeplagd weiland, km-hok 25.58.43, 14-06-1997 (A. Bouman); Epe, Wisselse Veen, geplagde strook op Z-oever Tongerense beek, km-hok 27.43.22, 18-06-2004 (R.J. Bijlsma); Brecklenkampse veld, op afgeplagd zandig stuk, km-hok 29.11.55, 19-09-1992 (G. Dirkse); Tussen Halle en Zelhem, Besselders-bos, op vochtige zandige, enigszins leemhoudende grond, km-hok 41.11.55, 21-07-2001 (H. Kreeftenberg); Lievelede, op vochtige, zure leemhoudende grond, km-hok 41.14.24, 02-07-2001 (H. Kreeftenberg); Lievelede, op vochtige zure, leem- en ijzeroerhoudende grond, km-hok 41.14.35, 02-07-2001 (H. Kreeftenberg); Zelhem, Heidenhoek, op enigszins verdichte, vochtige leemhoudende grond, km-hok 41.21.12, 17-07-2001 (H. Kreeftenberg)